# ΣΤΕ04| ΜΕΡΕΟΣ Δ΄

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΞΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ [ΦΑΡΑΧ Β΄] · https://docs.theosis.work/db/farax/farax_humanity/στε04-μερεοσ-δ΄/

Ἤδη ἄς ἐξετάσωμεν ποῖαι αἱ συνθῆκαι, αἱ περιβάλλουσαι τήν ζωήν του καί ἡ ἐξάσκησις τῶν πρός ἑαυτόν καί τούς ἄλλους καθηκόντων του πρός ἐξυπηρέτησιν τοῦ ὑψίστου ἀνθρωπίνου ἰδεώδους τοῦ μεγαλειωδεστέρου καί εἰς αὐτόν ἀνατεθέντος πρός ἐξυπηρέτησιν τοῦ Θείου ἔργου σκοποῦ.
Ἐκ τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρός τόν πλησίον καί πρός ἅπαν τό περιβάλλον του προκύπτουν ἐν δυσαναλογίᾳ καί πολλάκις ἐν ἀντιθέσει πρός τήν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ ἀτόμου του ὕψιστα καθήκοντα πρός ἑαυτόν καί τόν πλησίον του.
Τά καθήκοντα ταῦτα παραλλάσσουν εἰδικῶς κατά τόπους καί χρόνους, ἀναλόγως τῶν ἰσχυόντων νόμων ἑκάστης κοινωνίας καί ἑκάστου τόπου, εἰς τόν ὁποῖον ζῇ.
Ἀλλ’ ἡμεῖς λαμβάνοντες τήν γενικωτέραν αὐτῶν μορφήν καταμερίζομεν αὐτά ἐν τῇ ἀναλύσει των εἰς τρεῖς κατηγορίας:

**Α. Καθήκοντα πρός τόν Θεόν.**
**Β. Καθήκοντα πρός ἑαυτόν.**
**Γ. Καθήκοντα πρός τό περιβάλλον του καί τόν πλησίον του.**

**Α.** Εἰς τά πρός τόν Θεόν καθήκοντα συνοψίζονται ἅπασαι αἱ ὑποχρεώσεις τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ μερικωτέρᾳ ἀναλύσει τῶν σχέσεών της πρός ἀλλήλας κατά τάς παραγομένας αἰτίας τῆς ἐν γένει ζωῆς, ἐχούσης βάσιν ἐπιδιώξεως τό ἀποτέλεσμα αὐτῶν πρός τήν προσέγγισιν τῆς ἀρχικῆς αἰτίας, τοῦ Θεοῦ.

**Β.** Εἰς τά πρός ἑαυτόν καθήκοντα συμπεριλαμβάνονται αἱ ὑποχρεώσεις πρός τό ἄτομόν μας καί ἅπαν τό περιβάλλον μας.

**Γ.** Καί τέλος εἰς τά πρός τόν πλησίον καί τό περιβάλλον μας καθήκοντα ἀναφέρονται ἅπασαι αἱ πρός τόν ἑαυτόν μας καί τόν κόσμον ὑποχρεώσεις μας.

Δυνατόν ἐκ τῆς κρίσεως τῶν ἀναγνωστῶν μας νά προκύπτῃ ἡ ἑξῆς δεδικαιολογημένη ἀπορία:

Πῶς ἐκ τῆς Ἀπολύτου Ἀρχῆς τοῦ Θεοῦ παρήχθη ἐν ἡμῖν ἡ συναίσθησις τῶν πρός Αὐτόν

ὑποχρεώσεών μας καί πῶς ἐν τῇ πεπερασμένῃ ἡμῶν διανοίᾳ παρήχθη ἡ ἐντύπωσις τοῦ ἠθικοῦ χαρακτηρισμοῦ δοξασιῶν ὑπό τύπον λατρείας μόνον ἐξωτερικευομένων;

**Ὁ Θεός ὡς Απόλυτος Ἀρχή ἔχει ἀνάγκην τῆς πρός Αὐτόν πίστεως καί λατρείας μας, ἤ μήτοι ὁ πρός Αὐτόν ἐξωτερικευόμενος πόθος μας παράγει τό συναίσθημα τῶν πρός Αὐτόν καθηκόντων μας;**

**Ἐν τῇ ἐκτελέσει τούτων ἐλπίζομεν νά λάβωμεν τήν προσήκουσαν ἀνταπόδοσιν, ἤ δεδομένου ὄντος ὅτι ὁ Θεός, ὡς οὖσα Ἀπόλυτος Δύναμις, ἀναιρεῖ πᾶσαν ὑφ' ἡμῶν προσγενομένην πρᾶξιν τοῦ καλοῦ, ὡς μή τελείως ἀποδίδουσαν τό Ἀπόλυτον Δίκαιον;**

Ὁ Θεός ἐν ἀσυγκρίτῳ πρός τήν ἀνθρωπίνην μας ἀτέλειαν τελειολογικῇ θέσει εὑρισκόμενος ἔχει ἀνάγκην τῶν πρός Αὐτόν καθηκόντων καί τῆς λατρείας μας;

Αφ' ὅτου ὁ ἄνθρωπος ἤρχισε σκεπτόμενος ἐπί τό πνευματικώτερον, δέν ἔπαυσε πιστεύων, ὅτι ὑπέρ τήν κεφαλήν του ὑφίσταται ἀδιόρατος Δημιουργός Δύναμις, ἥτις παρέχει ἐκ τῆς Ἀκενώτου αὐτῆς Πηγῆς τάς Φωτοβόλους λάμψεις τῆς Ὑπερκοσμίου Πνευματικῆς Ἑστίας.

Ἡ σύγκρισις τῆς ἀνθρωπίνης ἀτελείας πρός τήν Τελειότητα Αὐτῆς ἐξομοιοῦται πρός τόν κόκκον σινάπεως ἀπέναντι τοῦ Ἀπείρου. Ἡ μεγίστη αὕτη διαφορά, ἀπορρέει ἐκ τῆς ὀρθῆς σκέψεως καί τῆς λογικῆς, ἥτις συνοδεύει πάντοτε τήν ἀρτίαν πνευματικήν ἰδιοσυστασίαν.

Προκειμένου ὅμως νά συγκρίνωμεν τόν ἄνθρωπον πρός τόν ἑαυτόν του καί εἶτα πρός τόν Θεόν, παρατηροῦμεν, ὅτι ἐν τῇ διά μέσου τῶν αἰώνων ἐξελίξει του ἀνέπτυξε καί ἀναλόγους ἀρχάς καί πεποιθήσεις, αἵτινες εἶναι ἀδύνατον νά ἐξαλειφθῶσιν, διότι διαδοχικῶς **ἀπό γενεάς εἰς γενεάν κληρονομηθεῖσαι ἀπετέλεσαν τό ὁρμέμφυτον δευτέρας φύσεως.**

Μεταξύ τῶν προαιωνίων αὐτοῦ πεποιθήσεων συγκαταριθμεῖται καί ἡ πεποίθησίς του, ὅτι **ἡ Πρωταρχική Αἰτία, ἡ δημιουργήσασα τόν κόσμον, συγκεντροῖ ἐν Ἑαυτῇ τήν Ἀπειρίαν τῆς Τελειότητος, τήν ἀσύγκριτον πρός τήν ἀνθρωπίνην ἀτέλειαν Ἀγαθότητα καί ἔννοιαν τοῦ Καλοῦ.** Καί ἡ πεποίθησις αὕτη, στηριζομένη ἐπί τῆς πίστεως ὁλοκλήρων αἰώνων, ἐπιβεβαιοῦται ὑπό τῆς λογικῆς, ἥτις, παραδεχομένη τόν ἀντικειμενικόν κόσμον τοῦ Σύμπαντος ὡς

ἀποτέλεσμα τῆς ὑποκειμενικότητος μιᾶς αἰτίας, ὀρθῶς καταλήγει, **ὅτι τέλειόν τι ἔργον δέν εἶναι κατώτερον τοῦ κατασκευάσαντος αὐτό.**

Συνεπῶς ὁ Θεός, ὡς Πλάστης τοῦ ἀνθρώπου, συγκεντροῖ ἐν Ἑαυτῷ τήν Ἀσύγκριτον πρός τήν ἀνθρωπίνην ἀτέλειαν Τελειότητα παντός Ἀγαθοῦ καί Καλοῦ, διαχέων ἐκ τῆς Ἀπείρου Αὐτοῦ Πνευματικῆς Ἑστίας ἀμυδράν τινα ἀνταύγειαν, ἥτις κατά καιρούς λαμπυρίζουσα ἐν τῷ σκότει διαχέει πρός τά πέριξ Αὐτῆς τάς ἠθικάς καί πνευματικάς Αὐτῆς Ἀρετάς, αἵτινες ἀποτελοῦν τήν κορωνίδα τῶν τελειοτέρων ἐξανθρωπιστικῶν στοιχείων τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ θέλομεν συγκριτικῶς καί ἀναλυτικῶς ἀναπτύξει καί καθορίσει τά καθήκοντα ἑκάστου ἀνθρώπου πρός τόν Θεόν, τόν ἑαυτόν του καί τόν πλησίον του καί θά ὑποδείξωμεν τήν ὀρθήν καί πραγματικήν κατάταξιν καί ἀκολουθίαν αὐτῶν, δι’ ὧν ὁ ἄνθρωπος δύναται ν’ ἀναπτυχθῇ ἐπί τό ἐξανθρωπιστικώτερον καί νά καταστῇ, εἰ δυνατόν, τέλειος τύπος Ἐναρέτου καί Ἀγαθοῦ.

Ὁ Θεός εἶναι ἡ Πρωτάρχουσα Πηγή τῆς Ἀγαθότητος καί Πνευματικῆς Τελειότητος, ἐξ Ἧς ἀπορρέουν ὅλαι αἱ πνευματικαί ἐκδηλώσεις καί τά ἀγαθά ψυχικά συναισθήματα, τά ὠθοῦντα τόν ἄνθρωπον πρός τό Καλόν καί Τέλειον.

Ἐξ Αὐτοῦ ἐξέρχονται αἱ μεταλαμπαδεύσεις εἰς ἕκαστον ἄτομον τῆς Δικαιοσύνης, τῆς Ἀγάπης, τῆς Ἀνεξικακίας, τῆς Ἐλεημοσύνης, τῆς Πραότητος, τῆς Ἀγαθότητος.

Ἐξ Αὐτοῦ ἀνελίσσονται καί ἐξ Αὐτοῦ ἐκπορεύονται ἡ ἐκπολιτική σταδιοδρομία τοῦ ἀνθρώπου, ἅπαντα τά ἠθικά καί ἐξανθρωπιστικά ἀπαραίτητα στοιχεῖα, τά ὁποῖα ἐπιδιώκουν νά προσανατολίσουν τόν ἀκόλουθον αὐτῶν εἰς τάς ὑψίστας ὑποδείξεις τῆς τελειοτέρας βαπτίσεως τοῦ ἀτόμου ἐν τῇ πνευματικῇ κολυμβήθρᾳ τοῦ ἐξανθρωπισμοῦ.

Ἡ πρός τόν Θεόν πίστις, τά πρός Αὐτόν καθήκοντα, ὁ πρός Αὐτόν ἐπιβεβλημένος σεβασμός καί λατρεία εἶναι συνέπεια τῶν πρώτων ψυχικῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ἀναγεννωμένου ἐν τῇ ἠθικῇ ἀναπτύξει ἀνθρώπου, ἀπονέμοντος ἐν τῇ κατανοήσει τῶν ἐξ Αὐτοῦ ἀπορρεουσῶν ἀρχῶν φόρον εὐγνωμοσύνης καί ἀγάπης.

Ἕκαστος ἀγαπῶν τήν ζωήν καί τήν ὕπαρξιν αὐτοῦ καί κατανοῶν τήν Πηγήν, ἐξ ἧς ἡ ζωή αὕτη ἐξεπορεύθη, δέν δύναται εἰ μή νά ἐκδηλώσῃ ἐν τῇ συναισθήσει τῶν ἐπιβεβλημένων αὐτοῦ ὑποχρεώσεων τήν πρός τό Θεῖον λατρείαν καί πίστιν.

**Ἅπασαι αἱ θρησκεῖαι διδάσκουν τόν ἄνθρωπον, ὅτι ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ὑπαγορεύσεων αὐτῶν ἐκπληροῦν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί παριστοῦν Αὐτόν ὡς ζηλότυπον καί τιμωρόν τῶν μειονεκτούντων τῇ ἐκπληρώσει τῆς πρός Αὐτόν πίστεως καί λατρείας**.

Ἡ Ἄπειρος ὅμως ἐν Τελειότητι Δύναμις αὕτη, οὐ μόνον δέν μεροληπτεῖ ἐν τῇ σφαλερᾷ ταύτῃ ἀποδόσει τῆς ὑπό τοῦ ἀνθρώπου λατρείας, ἀλλ’ οὐδόλως ἐνθουσιάζεται ἐκ τῶν πρός αὐτήν προσφερομένων θυσιῶν καί λατρειῶν τῆς ἀνθρωπίνης ἐξαγνίσεως πρός ἐξιλέωσιν παντός ἐν τῷ παρελθόντι ἀνθρωπίνου παραπτώματος. **Τό μόνον, ὅπερ παρά τοῦ ἀνθρώπου ἀπαιτεῖται, εἶναι ἡ πρός ἑαυτόν καί τόν πλησίον του Ἀγάπη καί Ἀγαθοεργία.**

Ὁπόταν δέ ὁ ἄνθρωπος, ἀποφεύγων ἤ ἀδυνατῶν νά ἐκπληρώσῃ τά πρός ἑαυτόν καί τόν πλησίον του καθήκοντα, προσφέρεται νά ἐπιδείξῃ ἐν ἀδιαλείπτοις λειτουργίαις καί ἱεροτελεστίαις τήν πρός τόν Θεόν ἀγάπην καί πίστιν του, ἡ τοιαύτη ἐκδήλωσις προσκρούει οὐ μόνον πρός τήν πραγματικήν ἔννοιαν τῶν προσφερομένων πρός τόν Θεόν λατρείας καί πίστεως, ἀλλ’ ἔτι **μᾶλλον καταδεικνύει τήν λελανθασμένην τοῦ ἀνθρώπου ἀντίληψιν ὡς πρός τήν ὀρθήν καί πραγματικήν ἔννοιαν καί τόν σκοπόν τῆς πρός τόν Θεόν προσφερομένης θυσίας.**

Ὁ μόνος σκοπός, δι’ ὃν αἱ πρός τόν Θεόν προσφερόμεναι δεήσεις καί ἱεροτελεστίαι ἐκτελοῦνται, εἶναι ἡ ἐπίγνωσις τῶν κακῶν καί τῆς ἀθετήσεως τῶν πρός ἑαυτόν καί τόν πλησίον του ὑποχρεώσεων, παρ’ Οὗ νῦν προσδοκῶσι τό Ἔλεος, τήν Ἀρωγήν καί Ἐπιφώτισιν πρός ἐκτέλεσιν τοῦ Καλοῦ καί τοῦ Δικαίου.

Ἡ ἐπικρατοῦσα ὅμως ἀντίληψις τῶν προσερχομένων καθ’ ἑκάστην ἐν τοῖς ναοῖς καί τοῖς θείοις ἐντευκτηρίοις, ὅπως προσφέρωσι τάς πρός ,τό Θεῖον λατρείας των, πόρρω ἀπέχουσι τοῦ πραγματικοῦ σκοποῦ, δι’ ὅν προσφέρονται.

Οἱ πλεῖστοι, μή ἐξαιρουμένων καί τῶν μᾶλλον ἀνεπτυγμένων λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου, πρεσβεύουσιν, ὅτι ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ὑπ’ αὐτῶν γενομένης μυσταγωγίας ἅπαν τό προσερχόμενον νά συμμετάσχῃ τῶν ἀκροάσεων τοῦ Θείου Λόγου πλῆθος ἀντλεῖ ἐξ Αὐτοῦ τήν ἐξιλέωσιν καί τήν ἐνίσχυσιν, συμμετέχει τῶν ἐπαγγελιῶν τῆς μελλούσης τοῦ Θεοῦ βασιλείας καί ἐξυπηρετεῖ τά ὑπό τῆς θρησκείας ἐπιβεβλημένα αὐτῷ καθήκοντα.

**Ἦλθεν ὅμως ἡ ἐποχή, ὅπως ἀρθῇ τό παραπέτασμα, τό ἐπικαλύπτον τήν σαθράν ἀντίληψιν τοῦ παρελθόντος καί καταδειχθῇ ἡ πραγματική σχέσις τοῦ ἀνθρώπου πρός τό Θεῖον καί ἡ ἐξ αὐτοῦ παρεχομένη πρός τόν ἄνθρωπον ἐνίσχυσις πρός λυσιτελεστέραν ἐξάσκησιν τῶν πρός ἑαυτόν καί τόν πλησίον αὐτοῦ καθηκόντων.**

Ὁ Θεός δέν έχει ἀνάγκην αἴνων καί ὕμνων, δέν ἀναμένει παρά τῶν ἐπαιτούντων τήν ἐπαγγελίαν τῆς μελλούσης Αὐτοῦ Βασιλείας ἀνθρώπων τήν πρός Αὐτόν ἀπονομήν τιμῶν καί ἐπικτήτων τίτλων προσφωνήσεως, ὅπως προσέλθῃ Ἀρωγός εἰς τήν συγχώρησιν καί ἐξιλέωσιν τοῦ ἑκάστου πρός Αὐτόν δεομένου.

Ἐν ἀντιθέσει πρός τήν ἀθλίαν περιβολήν καί τά ράκη τοῦ πένητος, ἡ ἀπαστράπτουσα ἐκ πολυτίμων λίθων ἐπιδεικτική ἀμφίεσις τῶν ἐκκλησιαζομένων καί λειτουργῶν, **ἐξ ὁλοκλήρου ἀπάδουσα πρός τήν ταπεινήν παράκλησιν τῆς προσευχῆς,** ἀναπαρίσταται ὡς ἐμπαικτική σκηνοθέτησις μεταξύ τοῦ πραγματικοῦ σκοποῦ τῆς τελουμένης μυσταγωγίας καί τῆς κούφου κενοδοξίας τῶν δεομένων.

**Ὁ ψυχρός παρατηρητής, ὁ ἀμέτοχος πάσης προκαταλήψεως ἀναγνωρίζει τήν κουφότητα τῆς ἀνθρωπίνης ἀντιλήψεως,** ἥτις ἐκζητεῖ ἐν τῇ τελέσει τῆς προσφερομένης θυσίας νά προσκτήσῃ τήν συμμετοχήν τοῦ Θείου ἐν τῇ μή ἐκπληρώσει τῆς πραγματικῆς ἐννοίας τῶν πρός Αὐτόν καθηκόντων.

**Ἐκεῖνο, τό ὁποῖον ὁ Θεός διακαῶς ἀπαιτεῖ εἶναι ἡ ἀκεραία ἐκτέλεσις τῶν Θείων Ἐντολῶν, ἡ πρός τόν πλησίον Ἀγάπη καί Ἀλληλοβοήθεια.**

Οὐδέν προσκτᾶται ἐκ τῆς ἀπονομῆς τῆς ὑπό τῶν ἀνθρώπων προσφερομένης πρός Αὐτόν λατρείας,

οὔτε ἀρέσκεται εἰς τάς προσφωνήσεις ἐκείνων, οἵτινες ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ἐπιβεβλημένων εἰς αὐτούς καθηκόντων κωφεύουσιν, προβάλλοντες ὡς δικαιολογητικόν ἐπιχείρημα τήν ἀδυναμίαν καί τήν παρεμβολήν δυσχερῶν περιστάσεων. **Θά ἦτο προτιμώτερον αἱ προσφωνήσεις τῶν εὐσεβῶν προσκυνητῶν νά συνωδεύοντο καί μέ ἀναλόγους ἀγαθοεργεῖς πράξεις.**

Ἡ Ἀπόλυτος ὅμως καί Πρωτάρχουσα Πνευματική Δύναμις τοῦ Δικαίου καί τῆς ἀνταποδόσεως δέν κρίνει μεροληπτικῶς καί διά τῆς ἀνθρωπίνης ἀντιλήψεως, δέν δικάζει εἰσακούουσα τάς εἰσηγήσεις τῶν ἐπί γῆς λειτουργῶν Αὐτῆς, **οἵτινες πολλάκις καταδικάζουσιν ἀφορίζοντες τό ποίμνιόν των, τό ὁποῖον ἐνετάλησαν νά διαμορφώσωσιν καί νά διαπαιδαγωγήσωσιν, νά ἐξανθρωπίσωσιν ἐπί τῇ βάσει τῆς Χριστιανικῆς Ἀνεξικακίας.**

**Αἱ ὑπό τοῦ μεγίστου Ἠθικοδιδασκάλου καί Ἀνθρωπομορφωτοῦ τῆς τελειοτέρας ἠθικῆς ἀναπτύξεως Ἀρχαί καί Διδασκαλίαι παρερμηνεύθησαν καί ἐξησκήθησαν ἀντιθέτως τῆς πνευματικῆς αὐτῶν ἀποβλέψεως καί τοῦ ὑπ’ Αὐτοῦ ἐπιδιωκομένου ἐξανθρωπιστικοῦ σκοποῦ.**

Τά δύο παραδείγματα, τῆς συγχωρηθείσης πόρνης καί τῆς συστάσεως πρός τούς ἀκολούθους Αὐτοῦ, ὅτι ὀφείλουν νά συγχωροῦν τόν πταίσαντα ὡς ὁ Πατήρ Αὐτοῦ, ἑβδομηκοντάκις ἑπτά τήν ἡμέραν, εἶναι ἡ μόνη ἀπόδειξις, ὅτι ἐν ὀνόματι τῆς ἐπί γῆς Θείας ἐξουσίας τιμωροῦντες δι’ ἀφορισμῶν τόν πταίσαντα ἐγκληματοῦν πολύ περισσότερον τούτων ἀπέναντι τοῦ ἀνθρωπίνου νόμου, ὅσον καί ἀπέναντι τοῦ Θείου, τοῦ ὁποίου ἐπικαλοῦνται τήν τιμωρόν δικαιοσύνην, ὅπως ἐπέλθῃ ἀνέκλητος καί ἀναφαίρετος κατά τῶν ὑπ’ αὐτῶν ὑποδεικνυομένων ὡς ἁμαρτησάντων ἐν τῇ τηρήσει τῶν νόμων, οὕς Οὗτος, κατ’ ἀνθρώπινον ἀντίληψιν κατά μέγα μέρος λελανθασμένην, ὑπηγόρευσεν, **χωρίς ν’ ἀντιλαμβάνωνται, ὅτι ὁ ἐν ἀγνοίᾳ ἤ καί ἐν ἐπιγνώσει τοῦ ὑφισταμένου νόμου πταίσας εἶναι ὀλιγώτερον ὑπόλογος τοῦ ἐπαγγελλομένου καί ἐνασκοῦντος τόν νόμον.**

Καί ἄν ὁ καθ’ ἑκάστην διδάσκων ὡς ἐντεταλμένος λειτουργός τῆς Θείας Δικαιοσύνης «τῷ πταίσαντί σε ἐπί τήν δεξιάν, στρέψον αὐτῷ καί τήν ἀριστεράν» (**Ματθ. Ε΄ 39**) ἐπικαλεῖται τήν Θείαν Ἀρωγήν ὡς ἐκδικητήν καί τιμωρόν τοῦ πταίσαντος, τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ τέκνου, τό ὁποῖον ἐνετάλη νά διαπαιδαγωγήσῃ ἐν ταῖς θείαις ὑπαγορεύσεσιν, **δέν ὑποβιβάζει τό Θεῖον εἰς τήν ἄμεσον συμμετοχήν αὐτοῦ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀτελείᾳ, δέν κατακρημνίζει ἐκ θεμελίων τάς κυριωτέρας βάσεις τῆς ἠθικῆς διδασκαλίας καί τῶν ὑπαγορεύσεων τοῦ**

**μεγάλου του Διδασκάλου, τοῦ ὁποίου ἡ προσπάθεια ἀπέβλεπεν εἰς τήν συγχώρησιν τῶν παραπτωμάτων καί τήν πραγματικήν ἀδελφοποίησιν τῶν ἀκολούθων αὐτοῦ;**

Δέν ἀντιβαίνει πρός τό πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἥτις παροτρύνει τούς ἀκολούθους αὐτῆς νά συγχωρῶσι τούς ἀδελφούς αὐτῶν ἑβδομηκοντάκις ἑπτά τήν ἡμέραν καί ν' ἀγαπῶσι τούς ἐχθρούς αὐτῶν ὡς ἑαυτούς;

Δέν ἐρυθριᾷ ἐξ αἰδοῦς καί δέν ὠχριᾷ ἐκ τύψεως ὁ καταρώμενος καί ἀναθεματίζων ἐν Ὀνόματι τῆς Θείας Δικαιοσύνης τούς ἀδελφούς αὐτοῦ, διότι ἡμάρτησεν;

Ἀλλά τίς ὁ ἀναμάρτητος; Τίς, ἄν ὄχι ἐν φοβεραῖς πράξεσιν, ἀλλ' ἐν διανοίᾳ καί συνειδήσει δέν ἡμάρτησεν, δέν διέπραξεν ἀνηκούστους παρεκτροπάς, τάς ὁποίας ἀναμιμνῃσκόμενος εἶτα μετανοεῖ καί ἀγανακτεῖ κατά τοῦ ἑαυτοῦ του, διότι δέν κατώρθωσε νά ἐπιβληθῇ ἐπ' αὐτοῦ καί καταπνίξῃ πᾶσαν ἐξεγειρομένην αὐτοῦ ἐπιθυμίαν, ἀντιβαίνουσαν πρός τά στοιχειωδέστερα σημεῖα τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν, τάς ὁποίας καθ' ἑκάστην διδάσκει καί συνιστᾷ εἰς τό πλῆθος τοῦ ἀκροατηρίου του ν' ἀκολουθήσῃ;

Καί, ἐάν οὗτος κατέχῃ καί διδάσκῃ τάς ἠθικάς ἀρχάς, τῶν ὁποίων παρ' ὅλην τήν ἐπί τοῦ ἑαυτοῦ του ἐπιβολήν δέν δύναται νά τηρήσῃ τήν πλήρη ἐφαρμογήν, πῶς καί ἐν τίνι δικαιώματι καί ἐξουσίᾳ κατακρίνει καί καταδικάζει τόν ἄμοιρον τοῦ στοιχειωδεστέρου ἠθικοῦ στοιχείου καί ἁμαρτήσαντα;
Οἱ νόμοι, οὕς ἐπικαλοῦνται οἱ ἄνθρωποι πρός τήρησιν τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐπιβεβλημένων συνθηκῶν, χρησιμεύουσιν, ὅπως δικαιολογήσωσι τήν δι' αὐτῶν καταδικαζομένην πρᾶξιν καί ἀποδείξωσι διά δικαιολογητικῶν ἐπιχειρημάτων τήν καταδικαστικήν των ἀπόφασιν.

**Ἐν τούτοις ἡ ἐφαρμογή ἑκάστου νόμου δέν εἶναι ποτέ δυνατόν νά στηριχθῇ ἐπί τῆς Ἀπολύτου τηρήσεως καί ἀπονομῆς τοῦ Δικαίου.**

**Καί, ἐφ' ὅσον ἅπαντες σχεδόν οἱ ἀνθρώπινοι νόμοι στηρίζονται ἐπί τῆς ὡς ἐπί τό πλεῖστον λελανθασμένης ἀντιλήψεως τῶν ἐκτελεστῶν αὐτῶν, ἡ πιστή ἐφαρμογή καί τήρησις τούτων εἶναι δύσκολος, ἄν ὄχι ἀδύνατος.**

Ἐξ ἄλλου ἡ μεσολάβησις ἐνίων συνθηκῶν μεταβάλλουν ἄρδην τήν ἐπικρατοῦσαν νομοθετικήν διάταξιν καί καταρρίπτουν ἐκ βάθρων διά νέων νομοθετημάτων τούς ὑφισταμένους νόμους.
Ἡ Οὐτωσί γενομένη μετατροπή οὐδόλως μεταβάλλει τόν χαρακτῆρα τοῦ ἀτόμου, οὔτε εὐκόλως ἀποβάλλει τήν κληρονομηθεῖσαν εἰς αὐτό διαφύλαξιν τῶν πατροπαραδότων ἐθίμων καί ἕξεων, τά ὁποῖα καλλιεργοῦνται καί ἐκδηλοῦνται ἐν αὐτῷ ὡς δευτέρα φύσις. **Ἀπαιτεῖται ριζική μεταβολή τῶν ἐπικρατουσῶν συνθηκῶν καί ἐκ θεμελίων ἀνακαινιστική διαμόρφωσις τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἀποβάλῃ πάσας τάς κληρονομηθείσας εἰς αὐτόν πατροπαραδὸτους συνηθείας.**

Πρός τοῦτο ἀπαιτεῖται ἐκτός τῆς θεμελιώσεως νέων νόμων καί ἡ ἀνάλογος διάθεσις πρός τήρησιν αὐτῶν.

Ἡ τήρησις τῶν ἐπικρατούντων ἐξανθρωπιστικῶν καθηκόντων ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τῆς βαθείας κατανοήσεως αὐτῶν.

Ἕκαστον ἄτομον ὀφείλει νά μελετήσῃ πρῶτον τά ἐκ τῶν διαφόρων συνθηκῶν προκύψαντα καί ἀνατεθέντα εἰς αὐτόν καθήκοντα, τά ὁποῖα, διά νά ἐφαρμώσῃ, ὀφείλει νά παραλληλίσῃ ταῦτα πρός τόν ἑαυτόν καί τάς συνθήκας, ὑφ’ ἅς διατελεῖ.

Ἡ ζωή δέν παρουσιάζει τάς αὐτάς ἀνάγκας πάντοτε. Ἕκαστον σημειούμενον βῆμα προόδου μεταβάλλει τάς συνθήκας αὐτῶν καί πολλάκις καταρρίπτει καί ἄρδην μεταβάλλει τάς ἰδέας, αἵτινες ἐπί αἰῶνας ἐπεκράτησαν ὡς ἀληθεῖς, ὡς ἐντελῶς ἀμετάβλητοι.

Πόσα σύμβολα τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς, πόσα ἀξιώματα ἀπορρεύσαντα ἐκ τῆς λογικῆς καί στηριζόμενα ἐπί ἐναρέτων νόμων καί ἐπί ἀκαταγωνίστων ἐπιχειρημάτων, διά μιᾶς νέας πνευματικῆς ἐξελίξεως δέν ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς ἀποκυήματα πεπλανημένης φαντασίας καί ὡς μύθοι τοῦ παρελθόντος;
Ἡ δωδεκάς τῶν Θεῶν τοῦ Ὀλύμπου καί αἱ ἀναρίθμητοι ἄλλαι ὑποδεέστεραι θεότητες τῆς ἀρχαίας λατρείας ὑπέκυψαν πρό τῆς Τριαδικῆς τοῦ Χριστιανικοῦ συμβόλου πίστεως, ἐνῷ ἡ νεφελώδης κατοικία τοῦ Θεοῦ, ὑπεράνω καί διά μέσου νεφῶν τῆς γηΐνης ἀτμοσφαίρας, ἐν οἷς ἀπό αἰώνων τό Πνεῦμα Αὐτοῦ ἐνδιαιτᾶτο καί ἐφ’ ὧν ὁ ἐρίγδουπος Ζεῦς ἐγειρόμενος ἐξαπέλυε τούς κεραυνούς του κατά τῆς κεφαλῆς τῶν εἰς τήν ὀργήν αὐτοῦ ὑποπεσόντων θνητῶν, ἀποτελεῖ σήμερον τήν

φυσικήν λειτουργίαν τῆς γηΐνης καιρικῆς μεταβολῆς, ἥτις συντελεῖ εἰς τήν γονιμοποίησιν τοῦ ἐδάφους αὐτῆς.

Οἱ σεισμοί καί αἱ ἡφαιστειογενεῖς ἐκρήξεις, αἱ κατερειπώνουσαι καί ἀποτεφροῦσαι τάς ἁμαρτωλάς πόλεις, καθ' ὧν ἡ ὀργή τοῦ Θεοῦ ἐπέπιπτεν, εἶναι φυσική συνέπεια τῆς κατακαθιζήσεως τῶν ἡφαιστειογενῶν στρωμάτων ἤ τῆς ἀτμοειδοῦς ἐξατμίσεως τῶν συμπεπυκνωμένων ἐν τῷ βάθει τῆς γῆς ἀτμῶν, ἐπιζητούντων διά τοῦ διαρρηγνυομένου ἐδάφους της τήν ἐξάτμισιν.

Καί ὁ τελευταῖος τῶν ἀνθρώπων τῆς σημερινῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως δέν πιστεύει, ὅτι ἡ καταστροφή μιᾶς νέας Πομπηΐας ἤ μιᾶς νέας πόλεως τῶν Σοδόμων καί Γομόρων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐξοργήσεως τοῦ Θεοῦ κατά τῶν ἀσεβούντων πρός αὐτόν ἀνθρώπων, ἀθετησάντων τάς πρός αὐτούς δοθείσας ἐντολάς, οὔτε ἡ διά κεραυνοῦ ἀποτέφρωσις μιᾶς οἰκίας ὡς δικαία κατ' αὐτῶν τιμωρία καί ἐκδίκησις.

Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπιστημονική ἀξίνη ἐν τῇ ἀνεξαντλήτῳ αὐτῆς ἐρεύνῃ ἀνασκάψασα ἐκ θεμελίων τόν πιστευόμενον θρόνον τοῦ Θεοῦ, τό νεφελῶδες αὐτοῦ στερέωμα, ὑπήγαγεν ὑπό φυσικήν λειτουργίαν τῶν ἀνακαλυφθέντων ὑπ' αὐτῆς φυσικῶν νόμων, ἐνῷ ἐξ ἀντιθέτου εἰς μάτην ἠρεύνησεν ἐν ταῖς ἀχανέσιν ἐκτάσεσι τοῦ ἀπείρου ν' ἀνεύρῃ τά θεμέλια αὐτοῦ.

Εἰς τάς ἀτελευτήτους ἐσχατιάς τοῦ Ἀπείρου, ἀφ' ὧν ὡς ἐλάχισται πυγολαμπίδες φωσφορίζουν τά φῶτα δισεκατομμυρίων ἡλίων, μυριάκις μεγαλυτέρων τῆς γῆς, εἰς μάτην ὁ ἀνθρώπινος ὀφθαλμός ὁπλίζεται διά τηλεσκοπικῶν φακῶν, ὅπως ἀνεύρῃ τά ὅρια τῆς ἐκπνεούσης ἐκτάσεως τοῦ Ἀπείρου, εἰς μάτην ἡ πεπερασμένη αὐτοῦ διάνοια κατελόγισε διά μαθηματικῆς ἀκριβείας τάς ἀποστάσεις καί τῶν μάλλον ἀπομεμακρυσμένων γωνιῶν, ὅπως δι' αὐτῶν ἀποδείξῃ, ὅτι ἐν τῷ ἀτελευτήτῳ ὑλικῷ περιβάλλοντι ἡ Θεία Ὑπόστασις οὐδαμοῦ ἀνεύρηται.

Ἐφ' ὅσον ὅμως τά ὅρια τοῦ Ἀπείρου ἐκτείνονται, ἐφ' ὅσον οἱ ἀπειράριθμοι κόσμοι τῶν οὐρανίων σωμάτων ἐν τῷ μεγέθει τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν παρελαύνουν ὡς μικροσκοπικαί φωτειναί ψεκάδες ἐν τῷ ἀπείρῳ τοῦ οὐρανοῦ χώρῳ, κατά τοσοῦτον καί ἡ Βασιλεία καί τό Μέγεθος τοῦ Θεοῦ ἐκτείνεται, κατά τοσοῦτον ὁ Θρόνος Αὐτοῦ ἀνυψοῦται καί ἡ πραγματική Αὐτοῦ θέσις ἐγκαθίσταται ἐκεῖ, ὅπου ὁ ἀνθρώπινος νοῦς εἰς μάτην ἐπιζητεῖ ν' ἀνυψωθῇ.
Ἡ ἐπιστημονική ἔρευνα διά τῶν ἀποδεικτικῶν αὐτῆς μέσων κατώρθωσε νά σβύσῃ τήν ἐξημμένην

φαντασίαν τῆς φανατικῆς θρησκοληψίας, ἥτις ἀνέκαθεν ἕκαστον αὐτῆς βῆμα καί εἰς κάθε ἀνθρώπινον παράπτωμα ἔφερε καί τόν Θεόν ὁτέ μέν ὡς ὑπαίτιον καί συνεργόν, ὁτέ δέ ὡς ἀμείλικτον διώκτην καί τιμωρόν τῆς ἀνθρωπίνης παραστρατήσεως.

Ἡμεῖς ὅμως, ἀναχωροῦντες ἐκ τῆς πραγματικῆς ἐννοίας τοῦ Θεοῦ, ἀναβιβάζομεν Αὐτόν ὕπερθεν τῆς γηΐνης ἐπιφανείας καί τῆς κούφου καί πεπλανημένης ἀνθρωπίνου ἐμπνεύσεως, ἥτις ὁρμουμένη ἐκ τῆς στενῆς καί σαθρᾶς ἀντιλήψεως κατελόγισεν εἰς τό παθητικόν τοῦ Θεοῦ πράξεις καί ἰδιότητας, αἵτινες **μόνον εἰς τό ἀνθρώπινον ἐνεργητικόν εὕρηνται.**

Ὀφείλω νά ὁμολογήσω, ὅτι ἐπί τῇ βάσει τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καί τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῆς ἄν στηριχθῇ ἡ ἔννοια τοῦ Θεοῦ καί τῶν Δυνάμεων Αὐτοῦ καί δοθῇ ἡ ἀνάλογος δικαιολογητική σύγκρισις τῶν ἐξ Αὐτοῦ ἀπορρεουσῶν ἰδιοτήτων τῆς ζηλοτύπου ἐκδικήσεως ἤ τῆς ἀμειλίκτου τιμωρίας τῶν πρός Αὐτόν ἀναιτίως καί κακῶς φερομένων, ἀδυνατῶ νά παραδεχθῶ τήν Θείαν Ὑπόστασιν ὡς ἐντελῶς ἀπηλλαγμένην τῶν παθῶν καί τῶν φυσικῶν ἐλαττωμάτων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Ἀλλ’ ἡ τοιαύτη ἔννοια τοῦ Θεοῦ, οὐ μόνον ἀντίκειται κατά πάσης ὀρθῶς πρός Αὐτόν ἐπιγινομένης κρίσεως, ἀλλά καί **καταβιβάζει αὐτόν χαμηλότερον τοῦ κοινοῦ ἀνθρωπίνου ἐπιπέδου,** πρός ὅ ἀενάως συγκρούεται πᾶσα ὀρθή κρίσις μετά τῶν δυσκολοθεραπεύτων παθῶν καί κακιῶν, αἱ ὁποῖαι μαστίζουν τήν ἀνθρώπινον φύσιν, καθιστῶσι αὐτήν ἐλαττωματικήν καί μή ἐπιτρέπουσαι ταύτῃ νά σκεφθῇ ὡριμότερον.